

Listek.

Nervoznost pred sodiščem.

Nekoliko čuden je na prvi pogled naslov temu spisu in menda tudi predal, v katerega smo ga uvrstili; a vendar je oboje utemeljeno! Nič novega ni, da govorimo in pišemo o moderni bolezni, takozvani »nervoznosti«; na drugi strani pa je vsekakor opravičeno, da uvrstimo v strokovni list razpravo o »boleznih« samo pod rubriko »Listek«. Pojasnilo za to pride proti koncu! Toda začnimo in prepričamo se, da je čisto prav, če se v strokovnem listu zabeleži tudi kaj tacega »in perpetuum memoriam«!

Pravosodstvo se dviga in pada z modernim življenjem; mi vsi, ki bodisi nastopamo pred sodiščem kakor stranke ali kakor sodniki, čutimo, da se ni moči odtegniti vplivu, izvirajočemu iz vsakdanjih razmer, v katerih živimo in delujemo. Vsaka pravda — to načelo velja od nekdanj — nosi ob sebi znake nekake bolezni; ni torej čudo, ako to bolezen specijalizujemo tudi s stališča »nervoznosti«!

Nervozen človek je tist, ki ne ostane miren in premišljen, ako ga kaj tlači; njega vse razburi, kar mu ni prijetno ali ugodno, in tako je čisto naravno, da se protivi »nervoznik« zaprekam, ki se mu stavijo, z nekako nevoljo, z nepremišljenimi dejanji ali besedami!

Pravda se pa vrši pred sodiščem in njega vidni reprezentantje so zopet ljudje, človeška bitja, bodisi s slabimi ali močnejšimi živci; naravno je torej, da vesten človek — sodnik — postane nemiren in občutljiv (nočemo reči »nepremišljen«), kedar se njegovemu ukoreninjenemu prepričanju, da je prepirni predmet takšen in ne drugačen, delajo nepričakovane zapreke; očitvidno je neprijetno in neugodno, ako sem, sodnik, prisiljen nekaj poslušati, kar mi ne gre v glavo. Vse naj bi videl belo in vendar je toliko črnega! Evo moderne bolezni — nervozen je sodnik, nervozna je tudi stranka, in pod takimi pojavi duševnega vznemirjenja naj bi se prepirna stvar ugodno rešila?

Resnica pa je vendar le, kar smo ravnokar namignili; nervozen je nehote sodnik in ravnotako tudi stranka. Kdo naj pomaga? Naravno, da sodnik, poklican za rešitev spornih točk, sam le težko sodi, dejali bi, »in sua causa«; stranka pa, oziroma njen zastopnik, odvetnik, pa je še manj poklican zdraviti to akutno bolezen, saj uprav stranka išče zdravila pri sodniku! Čuden razpor — in nič ni prijetnega za sodnika, ako se tudi umakne za zagrinjalo diskrecijonarne policijske oblasti v zmislu §-ov 197 do 200 c. pr. r., kajti vsi navzoči takoj občutijo ono nevoljo in neprijetno tišino, ki pride že samo za javnim ukorom! Konec je in bodi, da oba boleznika izprevidita svojo onemoglost, in pravi smoter pravosodstva se le da doseči, ako sodnik in stranka kreneta na resnično pot treznega in mirnega postopanja!

Saj stranka lahko opusti čestokrat vendar le malenkostno hrepenenje po zaželeni a nedosežni pravici; naj se uvažuje, da zakonito zajamčene pravice sodnika, ki naj sodi po prostem prepričanju, ni moči zatreti s krutimi in neumestnimi predlogi ali celo z domnevo, da je edino le to prav in mogoče, kar posamezna stranka trdi in zahteva. Sodnik pa naj vestno in strogo prevdarja, da mu nič ne bodi mari za zunanje efekte in osobne malenkosti, da mu nič ne škoduje kaka, v naglici nepremišljeno izgovorjena beseda stranke — marveč ozira se naj samo na pravico, katera se gotovo lažje najde, ako sodnik že à priori od sebe odvrča sum strastnega ali strankarskega postopanja, nego ako se mora mučiti z dokazom, da je in hoče vendar le ostati nepristranski. — In zares je pred kratkim mlad doktor celemu, mirno za zeleno mizo sedečemu sodnemu dvoru klical, »da naj ta nervozni sodni dvor njegovo nervoznost upošteva in naj je ne poviša!« Vprašamo se, kam pridemo, ako se to ponavlja? No, v poznejšnjih letih bo ta nervozni doktor gotovo družega mišljenja! Žalibog, nervozni smo stari in mladi; vendar mladini posebno na srce polagamo, naj ne zabrede v to moderno bolezen, ki je vendar le še bolj umevna in deloma celo opravičena pri starejših! — Konečno se držimo vestno pravila, da vsaj v sodne dvorane ne prinašamo nikacih, še tako modernih boleznih!

K. W.

